

LUPATA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 4 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
1 luna 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82

.. .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

„Nervositatea“ Europei.

— Răspunsul lui „Times“ —

În preajma serbărilor Crăciunului catolic, ministrul nostru de interne contele Andrassy a făcut câteva declarații politice unui redactor dela ziarul inspirat de el „Magyar Hirlap“. Declarațiile aceste nu privesc — cum s'ar putea crede și aștepta — chestia sufragiului universal, ci „atacurile“ de cari în vremile din urmă s'a învrednicit Ungaria din partea străinătății.

Contele Andrassy a căutat să descopere cauzele și motivele acestor „atacuri“, — fără mult succes, însă. Pentru contele Andrassy nu falsitate și duplicitatea politicei guvernelor ungare e mobilul acestor critici puțin favorabile Ungariei, — ci „nervositatea Europei care, zice el, „are lipsă de omere putere, care să fie în stare să țină cumpăna între împărăția germană și peninsula balcanică. Nizuințele naționale maghiare fac în străinătate impresiunea că Ungaria gravitează în afară de formațiunea de azi a statelor mari, aspirând la independență, și ericlitând astfel echilibrul european“

Contele Andrassy are și câteva cente lirice. „Noi Maghiarii nu ne ocupăm numai de certele și afacile noastre mici și n'avem interesul venit pentru lucrurile mari din lume... Mai de mult n'a fost așa. Noi Maghiarii am simțit atunci că avemipsă de bunăvoința străinătății și n-am folosit de ea când ne-am aflat în nenorocire și pericol.“

Firește, mesenienele acestea a fost adresate străinătății, cu gândul de a săpa rădăcinile antipatiei ivite în anii din urmă. N'au, însă, noroc caligioniștii noștri. Apologiile lor sunt nenorocoase și dau prilej la „aacuri“ nouă... Cuvintele contelui Andrassy au fost adresate în rândul înăi ziarului „Times“ din Londra și acesta e și cel dintâi care răspunde, scirt, aspru, fără incunjur, — în numirul de Crăciun.

Fiul ilustrului său tată se răboiește cu străinătatea, să dăm dar și noi cuânt străinătății, să răspundă ea.

„Aceste declarații — zice „Times“ — apoi discursul lui Széll și articolele presei maghiare ne dau dovada interesantă că bărbații politici ai Ungariei încep să se socotească încă reputația și bunul nume al țării lor n'a erdut mai mult decât a câștigat prin ex-

poziile șoviniste ale anilor din urmă. E prea levărat că turma partidului independist a oferit să fie influențat de fapte cu cea mai mare iuțială. Deși forma, poate, se schimbă, senza dualismului e tot atât de sigură în hânile independiștilor ca și în mâinile partidului liberal de odinioară, — ba, partidul independist, această sentinelă avansată a influenței maghiare, va ajunge să apere el dualismul împotriva forțelor cari lucrează mereu la subminarea lui.

Contele Andrassy le dă compatrioților săi sfaturi de aur când le atrage atenția să nu fie prea optimiști. Ungaria în general și Maghiarii în special au destulă îndrăsneală de-a privi adevărul în față.

Intr'adevăr, munca remarcabilă săvârșită în multe chestiuni în cești din urmă 40 de ani scoate și mai în relief retrogradismul în alte chestii. Declarațiile contelui Andrassy ne dovedesc că și el are ochii numai de jumătate deschiși. Lovitura inevitabilă dată „corespondenților streini cu reședința în Viena“, cari stau sub influința „dușmanilor Ungariei“ — e dată cu o armă atât de uzată încât nu mai are nici un tăiș.

In vremile când corespondenții streini nu vizitau Ungaria și nu citiau ziare din Ungaria, — cu excepția celor scrise în limba germană — când telegraful și telefonul nu era așa des folosit, reputația Ungariei în străinătate era mult mai mare decât acum când scriitorii și corespondenții, împotriva cărora se plânge dl Andrassy, au pătruns prin vântul ca e odinioară ascundea țara de dincolo de Leitha...

Evenimente pe cari nici chiar scriitorii cu cele mai rele intenții nu pot să le interpreteze fals au schimbat poziția Ungariei atât în monarchia dualistică cât și în ochii Europei. Ungaria a prădat mulți ani prețioși cu obstrucția, a impus — în mod indirect — sufragiul universal în Austria, stimulând în același timp sentimentele constituționale ale Austriei, și ea însăși (Ungaria) prin atitudinea ei observată în chestia reformei electorale a atras atenția lumii asupra problemei rasselor ei nemaghiare.

Dacă e adevărat că Ungaria cu cât e mai satisfăcută, cu atât mai mult poate sprijini monarhia și dinastia, e tot atât de adevărat că cu cât jumătatea nemaghiară a Ungariei are mai puține cauze și motive de-a fi nemulțumită, cu atât mai puternică va fi Ungaria, — și ca stat independent, și ca parte constitutivă a marelui Puteri dela mijlocul Dunării, — a cărei existență, cum zice dl contele Andrassy, e o necesitate europeană“.

După Caransebeș — Blaj. Din Șeica-mare ni-se scrie că de pe frontispiciul școlii de-acolo a fost îndepărtată inscripția de până acum: „Școala română“ și înlocuită cu inscripție nouă în limba maghiară.

Înlocuirea inscripției s'a făcut la ordinul unui oareșcare Benedec... S'a făcut mai ales la ordinul consistorului gr.-cat. din Blaj care mult mai înainte dase poruncă să se înlăture inscripțiile românești.

De ce atâta prevenire!

Kossuthiștii bizantini. Zilele trecute a fost în Budapesta un gazetar din Dania care l-a intervievat pe secretarul de stat în ministerul de comerț Szterényi. I-a pus între altele și întrebarea: care e raportul între maghiari și Coroană.

„Noi maghiarii suntem extaziați de Regele nostru! — a răspuns Szterényi. — Nu vei găsi în Ungaria un singur bărbat serios care să nu fie credincios dinastiei. La noi, respectul pentru Rege e atât de mare, încât iubirea de patrie și credința cătră Rege la noi sunt noțiuni identice“...

Are coaliția și partidul kossuthist un organ oficial „Magyarország“, — redigiat de fruntașul kossuthist Holló Lajos... Iși aduce aminte dl secretar de stat în ce termini a scris acest ziar și multe alte ziare despre Rege?

În numărul său de Rusalii scria: „Astăzi bătrânul gentleman istovit încearcă alte mijtoace. Face demagogie. Aruncă peruca trușăsei etichete spaniole, ia căciula frigiană, ciomag de befi și în societatea sansculoșilor asurzește ulițele cu țipetele sale: Jos cu nădrăgarul!“

Și ce strigase mai anii trecuți (1903) Barabás Béla într'o ședință a Camerei: „Megette a f...a a királyi esküt!“... Și brutalitățile lui Ugron în „M. Nemzet“...?

Bizantini și sicofanți murdari, de dragul puterii care căpătuiește...

Din Casa Magnaților. În ședința de azi (Sâmbătă) a Casei Magnaților a fost adoptat proiectul de lege pentru cotă.

Împotriva proiectului au vorbit magnații Laszkáry Gyula, Prónay Dezső și contele Zichy Nándor. Pentru proiect a vorbit Werkerle.

Guvernu l vrea să ferească țara prin noi promisiuni. Ori să o mângâie pentru a cele, pe cari le făcuse mai înainte și nu le-a împlinit? Ori să o amăgească încă odată? Cine ar putea spune? Fanfarele guvernului anunță această nouă fericire în felul următor: Ministrul de comerț prezintă în Ianuarie proiectul de lege despre investiri ce vor fi a se face la căile ferate. Adecă 200 milioane coroane. Ministrul de agricultură e puțin mai modest. Dânsul se va mulțumi cu investiri în valoare de 190 milioane pentru navigația fluvială. Sumele necesare pentru toate aceste investiri se vor procura prin împrumuturi. S'ar putea altfel? Dar guvernul va trebui să împrumuteze, în înțelesul budgetului și alte sume destul de considerabile, vre-o 350 milioane coroane. În total deci o datorie de 740 milioane, pe care guvernul are de gând să o pună în căruța țării. Unde mai punem fericirea, că, pentru a se putea duce la îndeplinire atâtea mărețe propusuri, ar trebui să ne împăcăm cu gândul, ca guvernul actual să mai stea la putere un lung șir de ani, — pe când era doar' vorba să mai facă sufragiul universal și apoi să plece. Intre promisiunile de investiri și între plimbările pe mare nu există cumva o prea strânsă legătură?

„Corriere della Sera“ asupra sufragiului universal în Ungaria.

Ziarul „Corriere della Sera“ se ocupă în numărul său de azi de chestia votului universal în Ungaria. Ziarul constată că prin atitudinea ei față de străinătate Ungaria a făcut să se creadă că se află pe calea progresului politic.

De fapt însă nu poate fi vorba de progres în Ungaria. Ziarul se ocupă apoi de planul contelui Andrassy pentru introducerea votului universal, a cărui realizare e legată

de cunoștința scrisului și cititului limbii ungare.

Ce s'ar spune în Italia, spune acest ziar, dacă s'ar cere ca sardinienii să știe-a scrie și citi italianește pentru a se putea bucura de dreptul electoral?

O declarație a dlui dr. Emil Babeș în chestia ziarului moderat se publică în „Telegraful Român“, unde se scrie:

„Foile noastre au fost adus știrea, că dl dr. Emil Babeș va scoate în curând un ziar nou în Budapesta, cu program moderat și „paușalat din partea guvernului“. Dl dr. E. Babeș ne roagă să declarăm, că un ziar de felul acesta nu corespunde intențiilor sale și nici direcțiunii sale politice, care e cu totul independentă de guvern, ba în multă privință contrară politicii de naționalități a guvernului. Nu poate să se gândească decă la scoaterea unui ziar românesc, care să fie pus în serviciul guvernului și paușalat din partea acestuia. Știrea deci nu e alta, decât o insinuație răutăcioasă, lansată în scopul de a discredita înaintea publicului românesc pe dl dr. E. Babeș. Dacă se va face cumva un ziar nou românesc, acela va fi moderat în ton, însă cu totul independent de orice factor politic, și va avea mențiunea de a informa publicul românesc obiectiv și fidel în toate chestiile cari îl privesc, fără a-l irita în continuu și fără a provoca odiul opiniunii publice maghiare.

Fiascul colonizărilor se constată în ziarul „Pesti Napló“, căruia i-se scriu din Macău următoarele: „Acum câți-va ani erau ul a înființat în comitatul Timișului comune colonizate, în cari a așezat cenădeni vestiți despre sânguința lor. Acum, la Crăciun a venit la Macău șvonul, că cenădenii colonizați s'au contopit aproape de tot în valahimea care e în apropierea lor. În urma contactului social inevitabil nu numai că au învățat românește și ei și copiii lor; ci vorbesc românește și cu vecinii lor și chiar și acasă în familiile lor; în cât e temere să nu se valahizeze complect până

preste 8—10 ani. Această priimejdie îi amenință de altfel pe colonii maghiari în toate acele locuri, unde valahimea preponderază.“ Atât alarma din Macău alui „Pesti Napló“ — și când ne gândim, că în mintea guvernăntilor noștri coloniile ar fi avut îndrăznețul rost de a înghiți, ele, masele închegate ale românimeii — nu ne rămâne decât să ne crucim de atâta cuminenție de guvernănti. Ne putem aștepta de altfel, că se va porni, iarăși cu multe șicanări și cu și mai multă cheltuială o contra-acțiune, o acțiune de repatriare a colonilor priimejduți. Haz ar avea. Și doară s'ar putea valoriza bine încă odată pe această cale câteva moșii de nemeși scăpătați.

ROMÂNIA.

Camera

Ședința de la 26 Decembre.

Camera avea aspectul deosebit al ședințelor de mare însemnătate.

Asistă deputați în număr foarte mare, și un public foarte numeros. În special tribuna dănelor e arhiplină.

Primul care a vorbit în discuția proiectului tocnelilor agricole a fost Take Ionescu.

D. Take Ionescu a rostit un discurs de mare importanță îmbrățișind toată chestia reformelor agrare și atingând și procesul dintre cele două partide istorice în jurul acestei chestiuni.

În modul cum a conceput întreaga chestie țărănească d. Take Ionescu, cu toate ideile conservatoare pe cari le-a omis, a fost de o lărgime de vederi și de un liberalism demn de școala dela care se inspiră — școala engleză.

După d-sa nodul chestiunii țărănești stă în realizarea Băncei agrare, despre care

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Amintire despre Axente Severu.

Era în Mai 1873, pe vremea expoziției universale din Viena. Vizitam expoziția mai că în toate zilele, iar locul de retragere și de odihnă, după ce cutieram feliuritele pavilioane, era secțiunea României. Acolo petreceam pînă suna din Nebelhorn semnalul de retragere și se închidea expoziția. Comisar general al secțiunii române era dr. Davila, un om foarte cult, amabil și prevenitor. Eu îi ajutam la compunerea catalogului pentru secțiunea română, și de aceea mă întâlneam foarte adesea cu dânsul. Grota minunată, formată dintr'un unic bloc uriaș de sare, era locul nostru de adăpost, care ne scutea de căldurile tropicale ale zilei. Davila aducea deosebite feliuri din minunatul tutun ce expusese România — pe atuncea încă nu era introdus monopolul — și destupa și câte o garafă din vinurile expuse, vinuri de Odobești, Cotnar, Drăgășani, Nicorești, Dealumare ș. a. pe care le-am gustat atuncea întâiași dată.

Intro zi -- 13 Mai -- cînd mă aflam în grotă, îmi zice Davila:

— Ghicește domnule, ce oaspe remarcabil a vizitat astăzi expoziția noastră.

— N'am ideie.

— A fost Axente Severu, prefectul dela patruzeți și opt al unei legiuni din Transilvania.

Citiserăm mult despre revoluția unghurească dela patruzeți și opt și cunoșteam luptele romînilor ardeleni sub conducerea lui Avram Iancu și isprăvile prefectilor Axente Severu, Balint ș. a. și de aceea auzind de numele lui Axente Severu mă cuprinse curiozitatea și dorul de a-l vedea pe acest viteaz, care a ținut atîta timp piept Ungurilor și a ajutat atîta de mult oștirilor împărătești, pînă ce cu foc și fer a fost nădușită sîngeroasa răscoală a Ungurilor. Il întrebai deci pe Davila ori de mai vine Severu la expoziție, cât timp rămîne în Viena și unde locuiește. Davila îmi zise:

— Nu știu unde locuiește, dar știu că mai vine la expoziție și că va rămânea mai multe zile aicea, căci a venit cu o turmă de mascuri, nu știu să-i expue sau

să-i vîndă, dar' mi-a spus că a vîndut deja întreg transportul cu un preț foarte bun.»

Eram atuncea secretar al societății academice România Jună, care în ziua de 15 Mai avea să inaugureze primul său cabinet de lectură. Comitetul acestei societăți hotărîse să invite la această serbare pe toți românii ce se aflau în Viena și de aceea căutai să mă întîlnesc cu presidentul societății, Ion Pop, de origine din Transilvania și student în medicină. Il aflai în cabinetul de lectură și el luă asupra sa sarcina de a-l afla și a-l invita și pe Axente Severu la serbarea noastră. Locuința s'a putut ușor afla la poliție, și presidentul nostru merse în persoană la fostul prefect, rugîndu-l să ne onoreze cu prezența sa în ziua de 15 Mai la cabinetul de lectură.

Acest cabinet era situat în cartierul Landstrasse, Strada Marokkanergasse Nr. 8, etagiul întâi, și avea șase odăi destul de încăpătoare pentru a cuprinde numărul însemnat al studenților și al oaspeților invitați. Trebuie să amintesc, că pe atuncea societatea România Jună era în floarea ei. Toți studenții români din Viena erau concentrați în ea și cu toate că erau originari

arată că în 1897, dacă partidul conservator a făcut-o să cadă, aceasta era în drept s'o facă din cauza modului în care se alcătuiseră atunci Banca.

La 1906, dacă nu s'a realizat de conservatori această bancă, vina a fost a liberalilor, cari declaraseră că nu vor participa la sesiunea jubiliară dacă se va aduce vreun proiect mai important. Intre a strica serbările jubulare, spune d. Take Ionescu, și între programul nostru, am crezut că este mai cu cale să sacrificăm programul.

D. Take Ionescu se declară pentru realism în politică. D-sa crede că fiecare trebuie să aibă un ideal, dar că practica cere ca orice om să se ocupe în fiecare moment de ceea ce se poate realiza din acest ideal.

Prin urmare nu se poate face o operă de stat cu fantezii.

Oratorul continuă.

Am azistat în Martie trecut la un războiu civil inexorabil; de atunci ne am mișcat cu toții în mod deosebit.

Eri am avut fericirea să azist la debutul unui tânăr de valoare, când d. Duca a înfățișat cu atât talent grijile cari însuflețesc pe tinerimea generoasă.

Vorbind de ignoranța țaranului, oratorul dă dreptate d-lui Haret. Mai e adevărat însă că întrucât privește instigațiunile, imboldul a pornit de sus.

Arată apoi repede dezvoltare economică a țării, care în 40 de ani a sporit veniturile dela 40 milioane la 300 milioane.

Dar progresele acestea cari sunt considerabile nu însemnează nimic față de aspirațiunile noastre.

Proiectele guvernului actual tind oare spre aceste aspirații, sau nu? Toate operele noastre legislative trebuiesc însuflețite de un ideal, realizat cu încetul apropiindu-ne de el treptat, în scurgerea timpului.

Nimeni nu are curajul să spună că schimbările și marile transformări sociale le facem numai noi oamenii; societățile se prefac ele singure după nevoile și cerințele timpului.

Noi oamenii în această privință suntem factori secundari.

D. Take Ionescu laudă legea împroprietării dela 1864, care e începutul occidentalizării noastre, și nu putem dori o altă repartizare a pământului țării.

Opera legislativă a viitorului în această privință trebuie să fie o continuare a principiilor stabilite la 1864.

O tristă concluzare de împrejurări a înrădăcinat în mintea țaranului ideea că are drept la pământ, drept care trebuie să i se dea cu orice preț.

Cine să-l dea însă?

Ei va răspunde: statul.

Astfel cu o iuteală vertiginoasă, ideea antisocială a desființării capitalurilor și a proprietății, prinde teren în mintea țaranului.

Vorbind despre importanța proprietății mari, spune că prin desființarea acestei proprietăți s'ar decapita societatea românească. Această proprietate nu exercitează numai un drept, ci și-o funcțiune socială.

Timp de două generații, o mare utopie ne-a stăpânit mintea; aceea de a înlocui proprietatea mare, înainte de 1864 cu mica proprietate.

Există tendința de a se împărți hectare egale de pământ, ca să vedem în urmă o populație nenorocită, fără nici o năzuință frumoasă.

O transformare prea repede a proprietății mari, însemnează distrugerea societății românești.

Amintește despre încercarea făcută în 1897 de a se alcătui o Casă rurală, idee pe care a combătut-o și bine a făcut, căci azi se va putea legifera în chip mai solid tot ceea ce se poate face pentru îndreptarea soartei țaranului.

D. Take Ionescu protestează împotriva acuzării ce i s'a adus că, ar fi nutrit ideea să înființeze o casă rurală cu capitaluri streine.

din toate țările locuite de români, adică din România, Transilvania, Ungaria, Banat, Macedonia și Bucovina, cea mai mare unire domnia între ei, și toți cei 67 de membri ordinari își dădeau cea mai mare simlă, ca societatea să prospereze și să înflorească.

Ziua de 15 Mai era o zi frumoasă, senină și caldă. Pe la 11 ore dimineața erau adunați toți membri în sala de lectură. Bibliotecarul A. Chibici — Revneanul avuse grija să decoreze această sală, și toți așteptau sosirea oaspeților, care începură a și sosi, întâmpinați fiind la scară de președintele Pop și de mine, ca secretar. Iată că se oprește o trăsură, și din ea se coboară un domn, mie necunoscut.

— Este Axente Severu, îmi zise Pop.

Il salutăm, îl primim sfioși și îl conducem în sală și Pop îl recomandă prezenților cu vocea vribătoare.

— Domnul Axente Severu, prefectul dela patruzeci și opt al unei legiuni din Transilvania!

Un fior de emoțiune și de surpriză trecu prin corpurile celor prezenți, și după câteva momente de adîncă tăcere, în care

toate privirile erau îndreptate asupra lui Axente Severu, isbucnește deodată cu deosebit entuziasm toate glasurile în strigătul: — Să trăiască!

Severu salută în toate părțile și pare viu emoționat. Oaspeții și studenții nu-și iau privirile dela dînsul, căci vrînd nevrînd se reogîndau înaintea lor icoanele de luptă și de vitejie și scenele fioroase ce se petrecuse prin părțile Abrudului. Și el conducătorul energic și viteaz al unei legiuni închinată morții, în care și femeile au jucat un rol atît de însemnat, el era acu în mijlocul nostru! Cum să nu se pironească deci asupra sa toți ochii celor de față, ca și chipul său să li se întipărească adînc în memoria lor.

Axente Severu era atunci de 52 de ani și avea o înfățișare care îndreptăția frica ce aveau Ungurii de dînsul. Era înalt, spătos și bine făcut. Părul, mustața și barba sa scurtă da în suriu; fruntea deschisă, ochii străbătători, fața energică, serioasă. Pe lîngă dînsul păream noi studenții ca niște pitici. Pop îl rugă să se apropie de masă, dar el refuză și rămase aproape de intrare între studenți. Președintele ținu a-

În Rusia — ca la noi.

Potriveala e, într'adevăr, nu se poate ra perfectă. Un articol din „Népszav“, în care se cuprind date însemnate, ne lămurește asupra fiascului străduințelor prusiace de a'i desnaționaliza pe Polonii înglodați în Prusia.

„Ați înghițit Polonia, dar nu o veți putea mistui“.

Astfel a strigat în parlamentul revoluționar german din 1848 un deputat polon. Cuvintele aceste se adevăresc și astăzi. Incorporarea Poloniei la Prusia, Rusia și Austria s'a făcut în 1772. Dar încercările de desnaționalizare forțată sunt cu mult mai târzii. Constituția Prusiei asigură în anul 1848 drepturi egale limbei și datinilor populațiunii negermane și anume în chestiunile bisericești, școlare, administrative, judiciare.

Bismark a evocat spectrul pericolului polon și a pățit-o ca ucenicul prestidigitatorului lui Goethe. Spectrul a venit și nu l'a mai putut alunga. Bismark avea nevoie de acest „pericol polon“ pentru a băga în răcori burgeoazia germană, pe care îi plăcea să o facă să joace, după cum cânta dînsul. Tot astfel Bismark provocase kultur kampful, care l'a dus la Canossa și după care catolicismul și peste tot clericalismul chiar și un clericalism de culoare protestantă s'a întărit în Germania, — cum s'au întărit și socialiștii tot din grația dușmăniei, ce li-o purta marele cancelar.

Să ne întoarcem la Poloni.

Fajă de Poloni teza lui Bismark era: „Proprietatea polonă îi este inimică imperiului. Inimicii imperiului trebuiesc înfrânați“.

În 26 Aprilie 1886 dieta Prusiei a votat 100 milioane marce pentru a'i desmoșteni pe Poloni prin colonizări. S'a instituit o comisiune specială pentru aceste colonizări, cerându-se dela coloni numai 2 la sută ca interese ale capitalului echivalent moșiilor, ce li-se dădeau. În 1898 dieta Prusiei a votat din nou 100 milioane marce iar în 1902 150 milioane. Până acum 350 milioane. — Din aceste sume s'a cheltuit 292 milioane pentru cumpărări de moșii, acapă-

cuma discursul de inaugurare și la fine aduse mulțămiri oaspeților prezenți, exprimînd și bucuria că putem saluta și pe viteazul legionar în mijlocul nostru. Nesfîrșite strigăte de să trăiască isbucniră iarăși din piepturile tuturor. Axente Severu nu răspunse nimic ci se închină numai în toate părțile, apoi se înscrie membru fondator în Societate. Înainte de plecare, președintele nostru mai ținu un discurs privitor la însemnătatea zilei de azi, în care se aniversază memorabila zi de 3/15 Mai 1848 cu adunarea de pe câmpul libertății, și provoacă pe toți să o serbăm la un loc și spre acest scop să facem o excursiune la Liensing, orașel nu departe de Viena.

Acceptarăm și la ora 1 d. a., eram la gară de unde plecarăm împreună cu Severu la Liesing. Acolo spre mirarea noastră, aflarăm în birt o masă foarte frumos pregătită, hranjată în formă de semicerc pentru 50 de persoane, căci atîția participatori erau de toți. Noi studenții priveam cam cu sfială pregătirile pentru masă, căci fiecare își făcea bilanțul și socoteala ori de l va ajunge punga să cheltuiască pentru o masă atît de îmbelșugată și-l întrebaram

rându-se pe prețuri foarte scumpe 325,993 hectare. Restul s'a cheltuit pentru administrare, cheltueli de biou!

Pe moșiile cumpărate au fost așezați 11,957 mici proprietari germani. Dar acum vine dosul monedei. Colonii germani vorbesc astăzi în mare parte limba polonă și dintre moșiile cumpărate de comisia colonizărilor numai 31 la sută au fost moșii polone. Ceelelalte erau moșii germane. În loc de a se desmoșteni Poloniei s'a ajuns, că s'au urcat enorm prețurile pământurilor spre cea mai mare bucurie a junkerilor germani, cari au tras cel mai bun folos din toată acțiunea de colonizare. Cancelarul Bülow, a trebuit să constate într'un discurs al seu din 26 Nov. că Poloniei au cumpărat mai mult pământ dela Germani, decât Germanii dela Poloni! Diferința este în deceniul 1896—1906 de 73,135 hectare în favorul Polonilor.

Mai e interesant a se ști cum patrioții germani înțeleg să și bată joc de comisia colonizărilor. Profesorul german dr. Berhardt publică lucruri interesante în cartea sa *Polenfrage* (Leipzig 1907). Proprietarul german îmbie moșia sa comisiei, dar în aceeași zi o și vinde unui comerciant polon.

Dar are de grije ca să salveze și aparența inflăcăratului seu naționalism, punând în contract reserva, că în timp de 30 zile să și poată vinde moșia statului german, bine înțeles cu o urcare — să zicem — de 30,000 marce la preț

Dacă statul german cumpără moșia, pentru a o salva de polonizare, diferența de 30,000 marce se împărțește între naționalistul german și între comerciantul polon, care a realizat astfel un câștig fără multă trudă. Ca la noi.

Prigonirile politice dau tot atât de puțin rezultat, ca speculațiile „patriotice“ germane pe terenul economic.

Tocmai ca la noi, — am putea să răspundem și la acest punct.

pe birtaș cine a comandat-o. Birtașul, un neamț înalt, sdravăn, rumen la față, cu mustața rasă, ne răspunse foarte prevenitor:

— Domnilor, masa a fost comandată telegrafic din Viena. Un table d'haut pentru 50 de persoane, și patru feliuri de bucate; poftiți de ocupați locurile, căci aduc bucatele.

De foame ne era foame; deci nu ne băturăm mult capul ce va mai fi cu plata și ne așezarăm la masă. În capul mesei l'am așezat pe Axente Severu, în dreapta lui ședea presidentul Pop, iar în stânga ședeam eu ca secretar al societății. Lângă president ședea Vasile Bumbac, actual profesor pensionar al liceului din Suceava. Capătul drept al semiceroului era ocupat de Onesim Turcan, actual consilier pensionar dela administrația fondurilor, ear cel stâng de A. Chibici-Revneanu, actual funcționar în biroul contencios al căilor ferate în București.

(Va urma).

(„Jun. Lit.“)

T. V. Stefanelli.

Chestia naționalităților.

Un articol al lui Ludovic Mocsáry.

S'a vorbit mult de acest distins politician maghiar, singurul pare din întreagă pleiadă de talmăcitori ai ideii de stat maghiar, care înainte de a-și formula afixațiunile sale, le supuse unei stricte control, le face dependente și de alte cauze, nu numai de acelea, cari sunt chemate să infiltreze în tot ce există în țara această duhul maghiarizării.

D-l Mocsáry a înțeles de mult, că nu se poate vorbi în interiorul Coroanei Carpaților, numai de drepturile unei singure națiuni și nu se poate nesocoti interesele majorității nemaghiare, fără a zdruncina din temelie însăși bazele existenței acestui stat.

Nu odată a arătat d-l Mocsáry politicianilor radicali pericolul, la care expun înaintarea Ungariei și independența ei chiar prin modul lor greșit de a vedea și de a înțelege lucrurile.

De data aceasta își reînnoește în coloanele numărului de Crăciun al lui «Egyetértés» prezicerile sale în chestia naționalităților. Ne face o deosebită plăcere, să arătăm publicului românesc, unele părți, din acest articol al d-lui Mocsáry, pentru a se vedea, că între unguri există și oameni, cari privesc situația noastră a naționalităților nemaghiare din Ungaria printr'o priză mai fidelă icoanei ce o reprezentăm.

Cum stăm cu chestia naționalităților în timpul acesta? «începe d-l Mocsáry». Stagnează de patruzeci de ani și nu ia o întorsătură nici în bine, nici în rău. Suntem extrem de enervați din cauza pericolului cu care ne amenință naționalitățile Auzim de Daco-românia, ne aruncăm ochii pe o hartă slabă, care împarte monarhia austro-ungară în mai multe state naționale, (? semnul e al autorului) și din cauza aceasta am căzut în desperare.

«Spaima aceasta grozavă», zice mai departe autorul, ne împinge să facem niște pași într'adevăr extravaganti. Înțeleg maghiarizarea generală. Faptul e tăgăduit nu-i vorbă, dar atunci de ce izbucnesc aplauzele frenetice ori de câte ori ultrașovinul baronul Bánffy repetă, că pentru țara aceasta nu va fi nici o scăpare până ce și cel din urmă român sau slovac nu-și va crește copii în sentiment național maghiar?

Pentru ce se lasă nepedepsite cuvinte de felul acesta, cari răsună în incinta Camerei?

Unde ajungem noi cu legea aceea, care obligă fără nici o excepție, propunerea în ungurește a obiectelor de învățământ. Inzadar am tăgădui toate acestea, cert este că față cu politica naționalităților nutrim tendințe bolnave. Și bolnavă este și ideea actualului ministru de culte, când susține, că în țara aceasta nu este permis să se desvolte altă cultură decât cea maghiară!

«Să nu cerem imposibilul», exclamă d-l Mocsáry, «noi nu avem de a face cu disparențe de popoare, cum sunt d. e., flamanzii sau bașcii, ci stăm în fața unor elemente puternice cu conștiință și cu tendințe de desvoltare națională, a căror gravitație în afară, în loc de a o accentua, o putem micșora dacă le oferim posibilitatea ca între marginele acestei țări, să și poată satisface necesitățile lor culturale. De aceea legea din 1868 (art 44. § 17) zice, că statul maghiar este dator să înlesniască învățământul naționalităților și limba maternă până când elevii intră în universitate. Slovaci au avut trei licee. Statul maghiar în loc să le înmulțească le-a închis și pe cele trei».

Vorbind despre aceia, cari văd un rău în această tendință a politicii maghiare, zice: «Când și când se arată câte un semn, care indică, că așa cum este nu e bine, cum a fost de pildă Wekerle în vorbirea sa de program. Cuvinte frumoase am auzit și de

la ministrul de interne contele Andrassy, dar acestea au fost numai niște licăriri slabe, cari au dispărut repede și am ajuns iarăși, cum am fost mai înainte.

Nu cu vorbe trebuie să sanăm răul, ci cu fapte. Numai cu fapte, putem vindeca rana de care suferă țara. Rana aceasta a naționalităților trebuie să o vindecăm în modul indicat de legea din 1868, iar chestia croată reparată, prin depărtarea nenorocitului de § 57 din pragmatica căilor ferate, care jicnește pe Croați în sentimentele lor naționale.

Dar ce să așteptăm dela actualele dispoziții pentru îmbunătățirea situației naționalităților. Auzim, că transacția a trebuit să se închee cu Austria sub ori-ce formă, pentru-ca țara să aibă vreme liniștită pentru a se reculege.

Timpul acesta de reculegere ar trebui folosit și pentru rezolvirea relațiilor cu naționalitățile. Această rezolvire cade mai ales în sarcina ministrului de culte. Ce vrea contele Apponyi cu aplicarea atât de strictă a legii sale? Țintește el oare să facă din patriotismul maghiar un nou studiu obligator în școală de se îngrijește atât de mult de propunerea limbei maghiare și ține sub cercetare disciplinară pe toți institutorii contravenienți cu excepția călugărilor?

Contele Andrassy Gyula, ministru de interne a zis în vorbirea sa de program ținută la 26 Noembrie 1906: Vom proceda cu iubire și cu dreptate față de popor, și vom urmări și persecuta pe agitatori.

Programul acesta al fiului nobilului conte schiopătează o leacă, deoarece poporul, naționalitățile nemaghiare și agitatorii nu stau departe unul de altul.

Din dragostea aceasta față de popor, — se întrebă autorul — s'au împușcat cei 15 Slovaci la Cernova?

D-l Mocsáry își arată apoi indignarea față de actele sângeroase comise de administrație la Cernova și spune, că acuzațiile pornite de Björnsson și de întreaga streinătate împotriva Ungariei își au legitimitățile lor. El acuză pe ministrul Andrassy, că n'a dezavuat din acest incident purtarea bruscă și absolut ilegală a organelor administrative.

«Nu așa se poate îndeplini partea aceea din program, care se referă la iubirea poporului» — închee d-l Mocsáry, cu un calm și o judecată, care-i fac onoare.

«Trebuie să constatăm cu durere, că nici acum nu avem o politică serioasă a naționalităților. În loc să se îngrijească de siguranța statului, apărată nu de 10 ci de 20 de milioane de oameni (adecă nu numai de maghiari ci de toate naționalitățile) — conducătorii politicii noastre se pun pe un punct de vedere șovinist și continuă hărțuiala cu naționalitățile».

Ideile exprimate de D-l Mocsáry sunt destul de clare, pentru a nu mai avea lipsă de comentarii. Dar câți sunt între politicienii maghiari, cari vor supune șirile distinsului autor, unei calme judecați pentru a-și norma faptele lor amăsurat acestor sănătoase indicațiuni?

Durere nici unul!

Pentru școală.

Mișcarea pornită în interesul mântuirii școalelor române se întinde tot mai mult. Zi de zi sosesc știri îmbucurătoare despre spiritul de jertfă al Românilor.

Astăzi avem bucuria de a putea înregistra numele ale altor trei comune brave.

În Boroșineu, atât comitetul parochial cât și sinodul a hotărât cu mare însuflețire să facă toate jertfele posibile pentru susținerea școalelor noastre confesionale. Să se conformeze, anume, legii lui Apponyi, ridicând salariile celor trei învățători la minimul cerut de lege, chiar cu începerea dela 1 Ianuarie 1908.

Acelaș lucru l-a făcut comitetul parochial și sinodul comunei bisericesti Doclin, care a complectat salariul învățătorului la 1000 de coroane, cure cere legea nouă.

Brav s'au purtat și două comune sărace din tractul protopopesc al Târnăveni, Sânt-Andraș și Chișoda, căror credincioși au declarat că au nevoie de ajutorul statului și v completea ei, din sărăcia lor, sala învățătorului.

Din Elin-Șimand de-aseenea se scrie că la stăruințele preotului Augustin Beleş comuna bisericesti a întregit salarele celor doi învățători la minimul cerut de lege.

Pildă frumoasă și vrednică defil urmată de toate comunele români.

Scrisori din Viena.

— Reprivire și prospecte. —

Viena, 27 Decemr.

În zilele din urmă a luni Decemr. cași în anii trecuți, din nou am avut o prilej în viața politică, care ne dă prilej șreme să revenim asupra evenimentelor ași din urmă.

Trebuie să recunoști că mai s'au îngrămădit în cadrele alor 12 luscure atâtea evenimente importante cași anul acesta. Anul începuse în semnul arii sufragiului universal pentru stria. Cele din urmă greutăți au fost iturate, a fost învinsă și rezistența Cami seniorilor și a urmat apoi disolvarea rlamentului și publicarea alegerilor paza legii electorale noi. Lupta electoralăost deosebit de interesantă și importantădându-se între referințe absolut nouă și idcă proorocirea rezultatului era apro în toate cercurile absolut cu neputinț.

Fenomenele mai izbitoare ;alegerilor săvârșite a fost creșterea pādului creștin-social, care a reușit să căre aproape o sută de mandate, apoi reatele uimitoare la cari a ajuns partidocial-democrat. În ce privește prognozifăcute noului parlament, aceste erau fite divergente. Cele mai multe însă au caracterul unui pessimism desăvârșitirește, prognozele aceste erau sprijinite multe simptome caracteristice.

În curând, însă, s'a înverat că parlamentul sufragiului univer în ciuda tuturor bolilor infantine e it mai bun de cât fama ce i-a premersn orice caz e semnificativ că încercăr de a împiedeca discuțiile Reichsratului prin obstruare, — au pornit dela nișelemente cari avuseră loc și în vechiularlament al curiilor, unde de asemeneau desfășuraseră decât o activitate negati. O altă dovadă e și împrejurarea că ch acest parlament care după părerea multă era predestinat a fi un parlament al zărnicirii ori-cărei nunci, — a votat tranziunea economică.

u discutăm dacă parlamentul și-a cășt prin această votare merite sau dimrivă, în orice caz, discuția asupra protelor despre tranziunea și votarea moșii lui Schillinger a fost o grea încercare noului parlament. Materiile bolnăvicioase ri și acum îi înficiază încă organismul, int fenomene cari se ivesc în viața oricărui arlament, și nu sunt în legătură cu întrocerea sufragiului universal.

Asupra acestei constatări trebuie să stăuim, cu cea mai mare energie, mai ales că unii membrii ai cabinetului Wekerle și alți fruntași ai coaliției maghiare au încercat să preocupe lumea în defavorul întroducerii sufragiului universal și în Ungaria, referindu-se la scenele ce s'au petrecut în parlamentul Austriac.

E ușor să ne dăm seamă ce nu le place politicianilor maghiari în ce privește parlamentul nostru. E faptul că nu reprezintă clici personale sau colectivități de interese, ci e o adevărată reprezentanță a popoarelor Austriei. Dacă parlamentul Ungariei s'ar supune și el unei asemenea reconstruiri, firește, egemonia maghiarismului s'ar prăbuși numai decăt.

Din împrejurarea că noul parlament austriac nu e reprezentanța unor anumite clase și coterii ale societății, ci reprezintă i-coana fidelă a populațiunei din Austria, — se poate deduce cu absolută siguranță că nu e legat prin tot felul de considerații cum era legat vechiul parlament al curiilor, ci că poate să aducă liber și independent hotărârile ce-i convn.

Independența aceasta s'a învederat mai ales în atitudinea ce-a observat-o față cu chestiunea ungară. Dovada cea mai eclatantă că jocul de-a diplomație nu e o însușire a acestui parlament e faptul că a primit fără multe greutăți tranziunea, în acelaș timp, însă, a luat poziție și împotriva politice de maghiarizare a guvernului ungar, lucru care a produs oarecare sânge rău în anumite cercuri oficioase și oficiale.

Atacurile inspirate de ură pe cari presa maghiară le-a îndreptat împotriva parlamentului austriac ne fac să ajungem la concluzia justă că trebuie să fim mulțumiți de această hotărâre a parlamentului nostru, care cu niciun preț nu se va lăsa influențată să le facă maghiarilor chiar și cea mai mică concesiune.

Primirea moșionii lui Schillinger ne lămurește pe deplin în ce privește spiritul de care sunt stăpâniți deputații noștri. Partidele politice dela noi conglăsuiesc în condamnarea politice maghiare. Nu le mai rămâne decât să se înțeleagă asupra unui program pozitiv privitor la resolvirea chestiei ungare, care în urma urmelor e o chestie importantă a monarhiei întregi.

Austriacus.

Cronica externă.

Incureătura din Maroc.

Ziarul »Matin« aduce știrea, că generalul Drude, comandantul trupelor, cari operează în Maroc, a cerut să fie înlocuit, deoarece boala nu-i permite să stea și mai departe în fruntea unei armate și în fruntea unei cauze pentru reușirea căreia se recere muncă neobosită. Guvernul a luat la cunoștință cererea lui Drude și în cel mai apropiat conziliu ministerial va numi pe viitorul comandant al trupelor din Maroc.

— Telegrammele mai noi, aduc știrea, că președintele republicei Fallières, ministrii Clémenceau și Picquart au primit în audiență pe generalul Damade, care va ocupa locul lui Drude.

Mărunte.

— Mai multe ziare din Spania aduc știrea, că președintele republicei franceze va vizita în primăvară pe Alfonso regele Spaniei.

— În Portugalia nu s'au liniștit spiritele.

În 2 Febr. n. va fi instalarea comisariilor guvernamentali. Guvernul a dat un ordin, în înțelesul căruia toți aceia, cari vor împedeca instalarea vor fi dați procuraturii și vor fi judecați aspru.

— Sobrania bulgărească ș'a prelungit sesiunea până la 5 Ianuarie, crezând că până atunci va putea vota budgetul.

— În vederea reformelor ce se vor introduce, sultanul a primit în audiență pe ambasadorul Franței Constans, pe marquisul Imperiali al Italiei și pe Pallavicini, ambasadorul Austro-Ungariei.

ȘTIRILE ZILEI.

Sâmbătă, 28 Decemvrie.

— Dela curtea împărătească. Din Viena se anunță, că Majestatea Sa împăratul va primi gratulațiunile de anul nou ale arhiducilor în Burg, iar d. a. va merge la Schönbrunn unde va avea loc un dineu de familie.

— Mandatul din Buda-veche, devenit vacant prin moartea deputatului acestui cerc, are până acum nu mai puțin, decăt 7 pețitori: Vörös László fost ministru de comerț cu program afară de partide, Teodor Kossuth și J. Botzenhardt patruzecișioptist guvernamental, contele Leopold Edelsheim-Gyulai, patruzecișioptist opozițional, Iosif Márkus fost primar al orașului, constituțional, Ferd. Holzspach jun., democrat și Paul Zboray, farmacist cu program „cetățenesc”.

— Delegațiunile — pe apă O demonstrație ad oculos le pregătește contele Montecucoli, comandantul de războiu, care a invitat pe membrii ambelor delegațiuni să facă o excursie cu vaporul dela Triest la Pola și Fiume. Din partea marinei de războiu se va pune la dispoziția delegațiilor vaporul Thalia al Lloyd-ului austriac, care va fi însoțit în calea sa și de câteva vase de războiu. În Pola și în Fiume li-se vor arăta delegațiilor vasele în construcție și li-se va da prilej să asiste la manevre maritime împreunate cu exerciții de artilerie.

Excursia va ținea mai multe zile și va avea loc cam pe la jumătatea lui Ianuarie. Rostul ei va fi să-i convingă pe delegați despre insuficiența materialului de războiu al marinei și despre necesitatea de a se complecta cât mai de grabă lipsurile acesteia.

Care va să zică un mare și costisitor hocus-pocus pentru a-i convinge pe delegați despre ceva, despre ce ei s'ar convinge și fără această cheltuială, la un simplu ordin!

Dar plimbările dela Triest la Pola și la Fiume nu prea armonizează cu promisiunile și asigurările guvernului de a nu urca budgetul de război. Ori aceste asigurări se duc — cu vapoarele? Ceea-ce în cazul de față ar fi tot atât ca și când s'ar duce „cu plutele”.

— O lucrare de valoare. Dl Dr. Atanasiu M. Marienescu, jude de tablă în penziune și membru ordinar al Academiei Române din București, a terminat zilele trecute o lucrare literară de mare valoare și de mare actualitate. E un studiu istoric, despre raporturile dintre jobagii din statul ungar și domniile lor de pământ, dela înfiin-

țarea statului sub Stefan cel Sfânt până la norocoasa rezolvare a chestiei țărănești, prin legile dela 1848. Studiul e compus pe baza legilor țării noastre din diferitele epoce, studiate cu temeinicie și interpretare cu competența desterului judecător, și a fost trimis Academiei Române, pentru al publica în analele ei. Suntem convinși, că Academia Română, constatând importanța lucrării, o va da cât mai curând publicității, pentru-ca cercurile competente politice din România, cari tocmai acum caută modalitățile pentru a se rezolva și în regatul român în mod norocos chestia țărănească, să-i poată lua folosul. („T. R.“)

Un savant japonez în Budapesta. Zilele acestea a sosit la Budapesta un savant japonez cu numele Dr. med. Kanasug-i, profesor la universitatea din Tokio. A venit în Europa să studieze institutele de antropologie, și chiar Budapesta și-a ales-o în scopul acesta. Rectorul universității din loc, Dr. Török Aurel l'a călăuzit pe savantul exotic, care are de cuget să petreacă câteva luni în capitala Ungariei. Mare faimă are țara urgurească înaintea Asiaticilor!

Milioane pentru tabac. În lunile Ianuarie-Septembrie întreg consumul tabacului în Ungaria este de 89,463.620 cor., adică cu 1,259.187 cor. mai mult ca anul trecut în acest interval. Următoarele sorte de tabac au fost consumate: 393,524.510 pachete de tabac pentru lulea, 412,722.228 țigări, 1,306,863.383 țigarete.

Bătăie la o adunare electorală. La o alegere electorală a creștinilor sociali din Innsbruck, adunare convocată de profesorul Mihael Mayer, s'a produs o încăierare între sociali-democrați și creștini-sociali. Mai mulți inși au primit răni. Un socialdemocrat a fost grav rănit cu un cuțit. După mari sforțări poliția a restabilit ordinea.

Deputat irlandez arestat. Deputatul național irlandez în Camera engleză, condamnat fiind pentru un discurs agitatoric, ținut la Dublin, la șase luni temniță, a fost Vineri deținut. Ginnell Laurence, acesta este numele său, asistase travestit și mascat la o adunare populară. Insuflețirea generală îl coprinse și pe el, aruncând masca, urcă tribuna rostind un discurs fulminant.

Poliția îl recunosc și voi să pună mâna pe deputat, acesta însă dispăru printre mulțime. Abia cătră seară a putut fi observat din nou la casa socrului său unde a fost deținut.

Supărare patriotică. Există și de asta și nici nu s'ar putea nega, când la alegerile bisericii lutherane din Bichiș-Ciaba săvârșite eri în 27 Dec. n. din 14 aleși, 13 sunt membrii partidului țărănesc. Coaliția a căzut mai rău, decât la alegerile congregaționale, unde — știm — că din 22 de membrii numai doi au putut alege coaliția, ceilalți toți sunt membrii partidului țărănesc.

Și se mai supără patrioții, că la alegerea membrilor în comitetul comunal din Jocia-Mare și Gyertyámos comitatul Torontal au fost aleși numai membri de ai partidului socialdemocrat.

Almanachul Societății acad. rom. „Petru Maior“ din Budapesta costă în loc de 4 cor., numai o coroană plus 30 bani porto poștal. Potrivit dar de Crăciun. Se poate comanda numai dela numita Societate.

În comuna din urmă coaliția a cat 85 de voturi, iar socialiștii 178.

Au de ce să fie supărați!

Hoție americană. Din New-York scriu următoarele: După multă alergație toate părțile, în fine poliția a pus mână o vestită bandă de hoți. Aproape de c mătate de an a operat această bandă New-York și mai cu seamă în Long Is. fără să fie prinsă. Banda întreagă merge cu automobilul comun și pe cine întâ în cale îl despoa de tot ce avea la e pleca mai departe. În Long-Island un locuiesc milionarii New-Yorkului făcea de inspecții pe la casele bogătanilor. De mul ori oprea trăsurile milionarilor în mijloc drumului, câțiva păzeau, iar ceilalți cercă buzunarele milionarilor să vadă ce conține. Sau făcut dese încercări de a se pur mână pe banda periculoasă, dar întotdeauna a scăpat.

Dar după vorba noastră, numai odată s'au duce ulciorul la fântână... așa și banda a fost prinsă. Li-s'a descoperit și gazda unde țineau lucrurile furate. Au fost implicate în hoțiile comise și două femei.

Toți au fost luați în primire de poliție.

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNUȚ CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (23)

— Urmare —

În tot timpul acesta mergeam în urmele lui Toby, pe drumuri de țară și drumuri dosnice. Acum însă ajunseserăm în strade regulate, pe care umblau deja mulțime de muncitori. Într'un birt din colțul stradei era deja lume. Muncitori bărboși intrau și ieșeau mereu. Căinii din vecini se apropiu de Toby, care, însă, nici nu-i băga în seamă, ci fugia înainte, cu nasul în pământ, lătrând din vreme în vreme, pe semne pentru a ne dovedi că n'a pierdut urma.

Oamenii pe cari îi urmăream făcuseră o cale ciudată, șerpuitoare, poate pentru a-i seduce pe cei ce ar fi încercat să-i urmărească. Nu rămăsese un moment măcar, pe drumul principal, dacă aveau prilej să meargă pe căi șecundare. Cătră capătul străzii Kennigton-Lane o luaseră la stânga, prin strada Bond în strada Miles. Colo unde strada aceasta termină în piața Knights, Toby începu deodată să fugă când înainte, când îndărăt, cu urechile ascuțite și cu nasul mereu la pământ; părea foarte nehotărât. Apoi începu să fugă în cerc, aruncându-ne din vreme în vreme câte o privire rugătoare.

«Ce păcate are câinele acesta? — borborosi Holmes, — Nu se vor fi urcat într'o birjă?»

— Poate s'au oprit aici o clipă.

— Bravos! Toby s'a pus din nou pe fugă! — zise Holmes ușurat.

Toby într'adevăr începuse din nou să fugă. Cu nasul în pământ mai rămase o clipă șovăitor, apoi porni cu o iuteală cum nu mai arătase până acum. Urmele erau acum așa de clare, încât nici nu mai avea nevoie să miroase, ci fugea cu atâta tărie încât noi abia puteam să-l urmărim. Strălucirea din ochii lui Holmes îmi spunea că sfârșitul aventurii noastre se apropie.

Toby trecu pe lângă cărciuma din colț și năvăli în curtea largă alui Nelson, unde

lucrau deja mulțime de muncitori. Făcându-și drum printre bucățile de lemn împărțiate prin curte, ajunse într'un loc larg și cu un lătrat triumfător sări pe o bute așezată pe un cărucior de mână. Cu limba scoasă, Toby ședea pe bute și se uita la noi plin de mândrie. Cercurile buții și căruciorul erau murdărite cu o materie neagră care miroșia a creosot.

O vreme oarecare, am rămas amândoi tăcuți, apoi am izbucnit în hohote de râs.

(Va urma.)

Economie.

Bursa de efecte.

La încheierea bursei au notat:			Coroane
Acțiunile institutului de credit			635.75
„ „ austriac	vinde		762.—
„ „ ung.	„		483.75
„ băncii de escompt	„		676 —
„ soc. căilor fer. aust. ung.	„		111.20
Renta ung. de aur 4 proc.	„		93.30
„ „ coroane 4	„		114.75
„ austr. de aur 4	„		97.20
„ „ coroane 4	„		101.—
scrieri fonciare „Albina“	„		19.21
Napoleond'or (20 franci aur)	„		23.60
mărci germane, aur	„		11.43
albani austriaci și ungurești	„		117.97
„ mărți germane 100 mărți	„		96.15
„ franceze 100 franci	„		96.20
„ italiene 100 lire	„		94.05
„ române 100 lei	„		2.53
„ mărți rusești de hârtie	„		

Piața din Budapesta.

I.		Cereale.	
„ „ „ „ „ „	frum.	26 cor.	30 fil
„ „ „ „ „ „	mijl.	25 „	65 „
„ „ „ „ „ „	slab	24 „	85 „
Șră, „ „ „ „	dela	23.60 —	24.—
C „ „ „ „		15.70 —	16.10
Cruz nou „ „ „		14.10 —	14.20
C „ „ „ „		16.55 —	17.40
Ră „ „ „ „		— —	— —

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.	
Unre de porc, dela	141 cor. — 142 cor.
Slăă	105 „ — 112 „
Car	4.30 „ — 5.30 „

III.

Târ de porci din Kőbánya (Steinbruch)

(Prima calitate ungară.)	
Bătri	— — — fileri kilogramul.
Tine	126—128 „ „

Prețurile cerealelor. Tendența în târgul efective cereale a fost fermă. Cerealele s'au ținut pe întreaga linie prețurile.

Cirația a fost foarte restrânsă. Azi, la 12 ore din zi s'au vândut abia 70 măji metrică grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. grate) s'au plătit 26 cor. 30 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. reutate) 24 cor. 85 fileri de mazăre metrică (100 kgr.).

Tenda generală în târgul pe termen de cereale fost fermă. Conform buletinului oficial a notat:

Grâu 1 Aprilie 1908: 13.27, 13.33—13.32, pro Octvrie 1908: 11.11, 11.13—11.12.

Secarăo April 1908: 12.13, 12.14—12.13, pro Octvrie 1908: 9.86, 9.88—9.87.

Ovăs 1 Aprilie 1908: 8.46, 8.51—8.50.

Cucuru pro Mai 1908: 7.34, 7.35—7.32 cor. de 50 kgr.

Redactor responsabil:

GERGE PLEȘOIANU.

„Octoih Bogat“

ediția II-a

CU LITERE LATINE

de

George Cătană

învățător

cuprinzând întreaga rânduială a Vecerniei, Utreniei și Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sftelnele învierii, polileul, pripelele și psalmii aleși, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, și pricesnele tuturor sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de morți și un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creștin, — întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreților mici și mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos și curat și pe o hârtie bună și fină.

Prețurile

Legat simplu	2	Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3	„ —
„ jumătate în piele cu cruce de aur	4	„ —
„ întreg în piele căptușită, aurit foarte frumos și la margini, în cutie elegantă	7	„ —

La comanda să se adauge plus 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Dela administrația „Poporul Român“
Budapesta, VII., István-út nr. 11

se poate comanda:

„Cantorul Bisericesc“

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de **GEORGE BUJIGAN**, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Crăciun bisericilor.

Cartea se estinde pe 420 pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericesti competente.

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 cor., legat în lux 16 cor. Porto poștal 82 fil.

Esemplarele se compactează aici în Budapesta la cea dintâiu legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.

„Dar de Crăciun!“

TABLOUL DEPUTAȚILOR NAȚIONALIȘTI

Fotografiile foarte bine reușite ale celor 25 deputați din clubul parlamentar al naționalităților.

Mărimea tabloului 32×42.

Prețul 1 cor. Prețul 1 cor.

Pentru pachetare și trimiterea cu poșta recomandată plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lățimea ramei 10 cm. Prețul cu porto cu tot **5 cor. 92 fil.**

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă foarte frumoasă care reprezintă pe

Un minunat tablou care reprezintă

Mihai Viteazul

Vinerea Mare

mărimea 42×52 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 5 cor., plus 92 fil. porto.

mărimea 50×65 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 6 cor., plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

„A apărut“

Diletantul Român

Indigități și sfaturi cum să jucăm teatru

scrise în uzul societăților de diletanți, al reuniunilor de cântări cari dau reprezentațiuni teatrale, precum și al tuturor amatorilor jocului scenic

de

Iosif Velcean

învățător în Reșița.

CUPRINSUL.

1. Ce este teatrul?
2. Alegerea pieselor teatrale.
3. Regizarea pieselor teatrale.
4. Inspecționarea pieselor.
5. Suflorul.
6. Decopierea rolurilor.
7. Memorizarea.
8. Repetițiile.
9. Artă interpretării.
10. Bunul simț pe scenă.
11. Mișcarea și gesturile pe scenă.
12. Mimică și gesturi.
13. Fardarea.
14. Deghizarea.
15. Aplicarea barbei și a mustațelor.
16. Costumarea.
17. Reprezentațiunea.
18. Recenziunile teatrale.
19. Regulament de conduită.
20. Dispozițiuni contra focului.
21. Descrierea scenei.

Apendice.

Cartea cuprinde **144** pag. Mărimea 8° mic.

Cartea e înzestrată cu **56** chipuri.

Prețul broșat 1 cor. Legat în pânză cor. 1-60. Porto poștal 10 fil.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

CSILLIK VENDEL

croitor de haine bărbătești

își recomandă atelierul.

Prețuri convenabile.

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT NR. 6.

Cel ce dorește a avea

RĂCHIE

ieftină

fără căzan

acela să-și procure dela

Radovan Popovits comerc., Ujvidék

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor,

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vînd și materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Comercianți!

Cari voesc să servească cumpărătorilor cu un calendar frumos, bun și ieftin, ceară în comisiune

CALENDARUL

„POPORULUI ROMÂN“

dela Administrația „Poporul Român“ Budapest, VII., István-ut 11.

Prețul 40 fileri.

Se estinde pe 208 pagini cu 100 chipuri

Comercianții primesc 25% rabat.

O colecție:

10 cărți ilustrate

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

1 coroană 20 fileri.

Zece ilustrate de ANUL

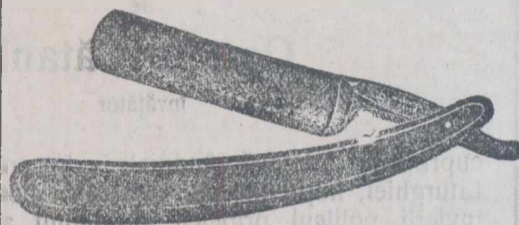
NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11

Cele mai bune briciuri

pe lume!

sunt briciurile pregătite din cel mai bun oțel Englez.

Ori și cui se trimite gratuit preț-curant.

Adresa exactă:

Grauer Mihály

Köbánya 13.

PREȚURILE:

Brici Englez 1 fl. 20 cr.
Brici Transwaal 1 fl. 50 cr.
Brici Japán 2 fl. 50 cr.
Peatră de ascuțit — 50 cr.

Mare deposit de:

Săpun, sapunioară și pimssel.

! CEREȚI PREȚ-CURANT GRATIS !!

Cumpărați Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Călendarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabla cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analafetii. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Jocarii Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozsdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericești gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zetărie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invălitorea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 colori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portpostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapest, VII., István-ut 11.

Dar de Crăciun pentru copii

Biblioteca copiilor, volum cu povești, foarte luxos ilustrate.

Au apărut până acum:

Robinson Crusoe Lei 1-50
Fetița cu bonetul roșiu 1-50
Basme alese 1-50
Din lumea copiilor 1-50
Jucăriile lui Titi și ale Mimi 1-50
Bunădimineața lui Moș Ajun 1-50
Animalele domestice, cu ilustrațiuni și versuri, foile gros cartonate indestructibile 2-—
ABC, învățăm să citim (nou) 1-50
Învăț să socotești, dacă vrei să nu greșești. Carte cu ilustrațiuni instructive de calcul, cartonată 2-50
Povestea celor doi sbârliți, cartonată 1-50
A fost odată...! Povești alese. Un volum mare cu ilustrații (nou), cartonată 2-50

De toate pentru copilașii noștri, ilustrat, cartonată Lei 3-—
Robinson după Foë, bogat ilustrat, traducere de R. Rosetti, cartonată 3-—
Idem fără ilustrație, cartonată 1-50
Din Una mie și una noapți cartonată 3-—
Copiii la țară, o poveste veselă. Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), cartonată 3-—
Florini Al.: Povești populare, cartonată 2-—
Iosif Sf.: A fost odată, cartonată 1-50
Smara: Corbul cu pene de aur, povești, ilustrat, cartonată 2-50
Speranția Th.: Pentru toți copiii, frumos ilustrat, cartonată 2-50

Biblioteca copiilor (ediția „Luceafărului“ Sibiu) :

Volumul I. Cor. 1-60
II. 1-60
III. 2-—

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.